

TRANSCRIPCIÓ LITERAL DE L'ENTREVISTA A VICENÇ PAGÈS

Procés creatiu

- 1. Centrant-nos en les dues darreres novel·les, em pregunto com sorgeix la llavor que desenvolupa un text formalment tan complex? Quina és la primera idea, l'embrió del qual sorgeix la novel·la?**

O sigui normalment no hi ha una idea. Primer, no són idees; són més aviat escenes o personatges, i són uns quants. I en el cas d'*Els Jugadors de whist*, primer hi havia els anys setanta a Figueres amb tot d'històries que no s'havien explicat i que jo coneixia. Després la vida matrimonial d'una persona i després la crisi dels quaranta diguéssim, que és un terme que no m'agrada però que més o menys serveix per orientar-se. De fet són aquestes tres històries, que de fet hi ha un personatge que està a totes [Jordi Recasens]. I jo tenia, tenia la idea de l'aqüeducte que havia de ser important, l'aqüeducte i el castell, o sigui el lloc; tenia la idea de que hi havia un dietari, tenia la idea que hi havia una filla... O sigui eren tot de coses i després tot l'únic que fan és anar donant voltes i es van entortolligant les coses, però no hi ha una idea.

I en el cas de *Dies de frontera* era semblant, perquè jo no volia fer "Els Jugadors 2"; estava molt preocupat per no fer "Els Jugadors 2". I llavors vaig pensar: "Això ho has de fer més senzill, perquè més complicat no té cap sentit, per tant has d'explicar menys coses", i de fet bàsicament explico una cosa. "Els jugadors" són tres coses: l'adolescència, el matrimoni i l'enamorament aquest absurd, no? I en canvi, a *Dies de frontera* bàsicament és una cosa. Llavors per tant fa una tercera part de l'altra, perquè fa una tercera part i en comptes de posar-hi una estructura així que anés funcionant, vaig pensar: "La gràcia aquí és que la caminada aquesta que fa la Teresa estigui tota junta; té sentit que estigui tot junt, sinó no". Llavors no podia ser tan llarg, havia de ser més curt. De seguida vaig veure que havia de ser només l'essència, no tots els pensaments irrelevants, no? Havia d'anar només a les coses... I sempre es tracta de pensar com expliques les coses, perquè les coses les has d'explicar d'alguna manera; amb escenes, anant cap al futur, amb una passejada, amb records... i, fins que no saps com explicar-ho, no fas res; i quan ja saps com explicar-ho, llavors pots començar a fer-ho.

2. D'entrada, té la idea de crear una novel·la tan fragmentada o bé imagina una trama lineal i és la fragmentació la que sorgeix del procés creatiu?

[En *Els jugadors de whist*] I llavors em va anar bé que el casament, el casament és com l'esquelet; tu saps que més o menys al cap d'unes pàgines te trobaràs una escena del casament, i al mig hi pots posar el que vulguis. Això evidentment no estava així, primer era; jo pensava en tres textos: el Diari d'en Biel, tot seguit; el casament, tot seguit; i després alguna cosa que passava després del casament, tot seguit. I llavors aquestes tres parts, que són les tres parts... no això, i després la part de l'aqüeducte, també tot seguit. I llavors aquestes tres parts que eren molt senzilles i molt sòlides després es van anar trossejant, s'hi van anar afegint coses, i com més es trossejava millor quedava. Per exemple tot el diari d'en Biel seguit no tenia gràcia, i estava tot escrit seguit, evidentment, eh? Però després el vaig anar tallant. I, i clar que... trobar l'ideal... el desllorigador va ser trobar la fórmula del casament que servia perquè ell anés recordant i d'aquesta manera tenies el passat i el present junts. Perquè de fet estan junts. Perquè de seguida pensem coses que hem fet, i no hi ha una cosa abans i després l'altra. I després també m'anava bé que quan s'acabés el casament no hi hagués estructura perquè ja no saps què passarà i ell tampoc ho sap i després tota l'última part no saps ben bé cap on va, perquè ell tampoc ho sap.

És clar, la veritat, ningú t'obliga a fer sempre el mateix. També aquí hi ha l'avantatge que jo aquí [a la Universitat Ramon Llull, facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna] tinc una feina i que si en venc més o menys en el fons no passa res. I per tant, això: no ser professional va molt bé, perquè t'hi pots estar tot el temps que vols i pots fer experiments, i està ple d'experiments. I llavors, de cop, dius "Per què no poso un Whatsapp?" Perquè de fet és realisme, cada dia en mirem; mal escrits, amb faltes... però això és realisme, no? "I per què no pots posar els grups de Facebook, per exemple?" No? Perquè de fet passa ara, no? I si passa ara doncs han de sortir les coses d'ara. L'únic problema és repetir-se, trobar una fórmula i repetir-la. Però a mi em sembla que s'han de fer coses semblants, però diferents, perquè si canvies molt és una mena d'impostura, no? Perquè de fet [jo] no he canviat gaire en quatre anys, tampoc podia fer una cosa radicalment diferent perquè se suposa que faig el que em surt, no? Però tampoc sóc exactament igual i no puc tornar a fer allò exacte, perquè ja està fet, i estic content perquè *Dies de frontera*, doncs, ni és una repetició ni és massa diferent, i ara estic pensant què ve després, no? Jo em sembla que amb *Dies de frontera* s'acaba, s'acaba.

3. Comparativament, hi ha un canvi evident entre l'organització novel·lística de les dues darreres novel·les –*Els jugadors de whist* i *Dies de frontera*– i la trama lineal de *La felicitat no és completa*. Hi ha una raó conscient d'aquest canvi?

No són tres, són quatre, eh? Comença amb *El món d'Horaci*, després aquestes tres, i això és un bloc, i ara s'ha acabat, ja s'ha de fer una altra cosa [...] *El món d'Horaci* em sembla que és del 95, és del 95. Jo només havia fet un llibre de contes i volia fer una novel·la, però allò és molt experimental, molt barroc, molt pretensions... Però de fet és la base de tot: també està trossejat, hi ha diferents veus narratives, hi ha notes al peu que comenten... de fet és la més estrambòtica de totes, i jo em pensava, bueno, que amb això em menjaria el món. I després, clar, no va passar gaire res. Se la van llegir tres-centes persones; a algunes els hi va agradar, a algunes no tant i vaig pensar: "Òstia has estat aquí treballant com un boig pensant que et menjaries el món i no ha passat res, no?" I amb això vaig quedar una mica decebut, que va molt bé, no, quedar decebut, perquè això et "curteix". I després vaig pensar has de fer una cosa no tan, no tan experimental, i *La felicitat* de fet són set capítols cadascun molt coherent, només que tots set són diferents entre si; però és la història d'una persona, que de fet, no, li passa res, explicada amb set tipus de narradors diferents i amb capítols molt... Jo em vaig obligar a fer capítols llargs, que és una cosa que em costa, però vaig pensar ara has de fer capítols llargs, no? Com un repte... Són els més llargs que he fet. Després vaig pensar: "Home, això anirà bé trossejar-ho més", i *Els jugadors de whist* és trossejar... o sigui, tots van evolucionant no? I *Els jugadors* torna a ser una cosa molt pretensiosa i ambiciosa i no sé què, però es llegeix més bé; perquè *El món d'Horaci* és per bojós diguéssim, no... i *Els jugadors de whist*, tot i la raresa, està pensat sempre amb un ull de dir "això s'ho ha de llegir algú, no et passis, retalla, arregla, fes-ho coherent"; està sempre pensat per, perquè la gent s'ho passi bé. I de fet s'ho ha passat bé; se l'ha llegit gent molt variada, de diferents edats i llocs i ha sigut un èxit. [...] I després *Dies de frontera* és exactament això, només que reduït, més senzillet, però és la mateixa estructura... Bueno en comptes de casament, no hi ha casament perquè clar al ser més curt no cal que tingui un esquelet, no té esquelet allò. Però aquí va alternant el passat i el present, el viatge i el que havia passat abans del viatge... Té una altra estructura diferent. Clar hi ha gent que volia uns "Jugadors dos", i m'ha dit que clar, que això no... Ja sé que no és un "jugadors dos", no pretenia ser-ho. [...] "Els jugadors" és un caldo i això és un gaspatxo diguéssim. Llavors un gaspatxo no és un caldo, no té intenció de ser-ho. I ara es tracta de veure què farem, que no sigui ni un gaspatxo ni un caldo, ha de ser una altra cosa.

La recepció de les novel·les

4. Ha notat alguna diferència entre la rebuda del públic lector i a causa del canvi narratiu?

Bueno hi ha gent que diu bajanades, hi ha gent que diu bajanades... Però també està bé saber-ho. O sigui, tot això abans era molt difícil; hi havia les crítiques dels crítics, i després clar, també vas a una biblioteca i la gent et diu coses raríssimes perquè no són crítics especialitzats, són gent normal i corrent. I tot això, de fet, serveix; serveix per veure si la gent t'entenen, i si arribes... I hi ha crítics que diuen coses molt banals i molt... o molt òbvies o molt recargolades. O sigui no hi ha una gran diferència entre els crítics de diari i la gent que t'envia coses; a vegades s'assemblen molt, no? L'únic diferent és que uns cobren i els altres no, però la qualitat...

5. La idea de fer perdurar la novel·la a Facebook i Twitter (@whistplayers) és de la Halley o és una manera viure dins de l'imaginari de la novel·la? Quin és el seguiment o la influència que té la “segona vida” de la novel·la a internet?

Això va sortir llavors justament, i de fet jo era força refractari perquè trobava que això era una pèrdua de temps, i en certa manera és una pèrdua de temps, no ens enganyem. És una pèrdua de temps, però permet, o sigui, el... permet contactar amb gent que.. de fet històricament era molt difícil contactar amb un autor, era molt difícil. I ara de tant en tant hi ha gent que diu “ai, això m'ha agradat, no m'ha agradat”. Això em va bé, tenir aquest canal, no? Perquè és un canal públic... i t'arriben, i tampoc és cada dia, eh? Però de tant en tant hi ha gent diu “ah això” o t'envien un vincle d'un bloc, això trobo que va bé. També té una part cançonera i frívola, eh? Però, però bueno... I Twitter, de fet, també és de fet una manera d'interactuar amb gent i veure què, què troben en els llibres. Però és clar això, de fet, és una petita part, la resta és perdre el temps... Però també el perdem, ja el perdíem abans també, eh, no és que el perdem només; sempre l'hem perdut, el temps. Això és una manera de perdre el temps que si la gestionas bé... o sigui pel Facebook et poden arribar feines, no? Algú que t'ofereix anar a fer una conferència o així, vull dir que la diferència entre, entre oci i negoci és molt estranya... no, no acaba d'estar clara.

La llengua

6. Com ha influït la dedicació al periodisme en la creació novel·lística tant a nivell lingüístic com de seguiment de l'actualitat?

Clar, jo vaig estudiar periodisme, i, de fet, hi ha, en tots els llibres, hi ha parts periodístiques. Tota la part del castell és, és com un reportatge, i la part de la Jonquera és com una crònica, no? El que et trobes allà la carretera, és com una crònica. De fet, a vegades, de fet, és més fàcil fer un reportatge que inventar-te'l. I d'alguna manera és un programa tranquil·litzador. Perquè jo el vaig fer, el viatge de la Jonquera a Figueres a peu, no? Llavors dius: "Bé, demà faig aquest viatge m'hi estaré el matí, prens notes..." Clar prendre notes va bé: Quan vaig a la biblioteca prenc notes de la biblioteca, després la biblioteca surt, sento una persona parlant pel mòbil i surt en el llibre... I és una manera de no haver d'inventar tota l'estona, que és molt estressant haver d'inventar-ho tot. Però ara tinc ganes d'inventar més coses, o sigui ara m'agradaria que no se sàpiga on passa la història, ni l'any ni el lloc, perquè trobo que ara toca això. Perquè també hi ha gent que el que li fa gràcia és que surti el seu carrer i que surti aquella botiga... i al final acabes en mans d'aquesta gent. Jo no vull ser el cronista oficial de Figueres, tampoc. [...] La gent d'allà, hi ha gent que ja troba que sóc l'escriptor local. És molt sinistre ser l'escriptor local, jo no vull ser l'escriptor local. I a vegades penses: "Clar si no sortís aquest carrer i aquesta botiga a aquesta senyora potser no li hauria agradat el llibre". Llavors ara es tracta de que no surti el carrer ni la botiga a veure què passa. Sí, perquè tampoc és tan important el decorat, i hi ha autors que no saps mai on passen les coses, no cal que passin. I trobo que, o sigui hi ha un moment que és de guionista que és ara, no: "a veure què farem" i després hi ha el moment d'obrer, de fer la feina, no? O sigui jo m'encarrego la feina a mi mateix, i he de mirar què m'encarrego, perquè després m'hi estic anys fent-ho. I ara el guionista està una mica cansat d'aquesta cosa local i té ganes de fer una cosa més abstracte, però després ja veurem si això surt, perquè tu et fas un encàrrec, i vés a saber; a vegades no surt bé l'encàrrec, no? Però ara hauria d'anar per aquí.

7. Llegint totes tres novel·les, hom s'adona de l'extremada cura en la precisió lèxica dels personatges (dialectologia, vocabulari específic, etc.) Quin estudi o preparació prèvia ha necessitat per dur-la a terme? Quin creu que és el guany d'aquest treball per a la novel·la?

Home, estudi no n'hi ha gaire, perquè sempre miro de parlar de coses que conec; per exemple, la vida de “profe” d’institut, la conec, aleshores no havia d’investigar gens, no vaig investigar gens. I el castell, el conec. O sigui sempre parlo de coses que conec, per això un dia s’acabaran, llavors a vegades he de mirar alguna pel·lícula que la tinc una mica oblidada i per fer la llista dels grups de Facebook, evidentment, sí que vaig haver d’investigar; una investigació estranyíssima, ficant-me en pàgines d’adolescents i recopilant els grups més “frikis” que vaig trobar. Vaig estar temps fent això. Però com que sóc autònom diguéssim, ja em, m’autoencarrego investigacions que em fa gràcia fer. I amb *Els jugadors de whist* vaig tirar molt d’hemeroteca de Figueres perquè tot el que diu, o sigui quan parla, quan diu que va ploure aquell dia, va ploure aquell dia, i quan diu que l’Adepaf va guanyar 82 a 10, va guanyar 82 a 10 aquell dia. Vas a l’hemeroteca i dius, quines pel·lícules van estrenar? Van fer, per exemple, com es diu allò... Bueno una pel·lícula que Bob Dylan surt de pistoler, bueno llança ganivets, es diu *Pat Garrett i Billy the Kid*, *Pat Garrett i Billy the Kid*. Llavors en Biel va a veure aquesta pel·lícula i l’entrada del diari diu: “marxem quan s’encenen els llums”. La traducció d’això és: ell no sap qui és Bob Dylan en aquella època, però quan s’acaba *Pat Garrett i Billy the Kid*, de fet Bob Dylan fa la banda sonora d’aquesta pel·lícula, i aquí és on apareix la famosa cançó *Knocking on Heaven’s door*, és una cançó que apareix en aquesta, que és una escena d’aquesta pel·lícula de quan pobre home li tiren, el desapareix i s’està morint i llavors la seva dona l’agafa i sona aquesta cançó perquè “està trucant a les portes del cel” i tot el que diu la cançó de Bob Dylan s’entén mirant la pel·lícula si no no saps de què parla de les pistoles i així. I quan s’acaba la pel·lícula surten les lletres i se sent una cançó de Bob Dylan que s’assembla molt a *Knocking on Heaven’s door* però no és aquesta, i per tant en Biel es queda escoltant Bob Dylan sense saber que és Bob Dylan i aquesta és la gràcia. [...] I després per exemple a *Dies de frontera* quan intenten veure quina pel·lícula feien quan van ser engendrats, això evidentment també... [...] És que el cinema, clar, ja té un segle, eh? És que clar, no pots evitar-ho, no és una cosa... és que s’escriu d’una altra manera des de que hi ha cinema. O sigui podríem dir que hi ha un gènere que és ficció, i la ficció pot ser amb cinema, amb novel·la... i és clar no és que siguin coses independents. La novel·la ha influït el cinema, el cinema ha influït la novel·la... [...] Amb el vocabulari d’en Biel em va ajudar un amic que tinc a Mallorca que es diu Joan Manuel Pérez i Pinya i que em va fer part de la feina, em va fer part de la feina... Sí perquè havia de ser mallorquí, havia de ser mallorquí perquè ell el dietari l’escriu en català. En aquella època, el català escrit, els adolescents no el sabien, a no ser que a casa seva tinguessin una tradició. Però a més a més aquest noi havia d’arribar a Figueres no podia ser que ja hi “vivís” [visqués] perquè ell ho mira tot des de fora. O sigui el dietari és “Figueres vista per un estranger” i és clar, com

que està vinculat al castell havia de ser un militar, i havia de ser un militar mallorquí perquè estadísticament hi ha molts més militars mallorquins que lleidatans o gironins perquè era una manera de sortir de Mallorca per ficar-se a l'exèrcit, no? I clar és un militar progressista, que toca la guitarra i per tant en Biel sap més català que els altres, perquè els altres vénen de famílies de classe mitjana-baixa i en Biel ve d'una família d'un militar de carrera i ell és el que ha llegit més en català [...] I llavors, clar, també té lògica que la seva mare sigui americana perquè a Mallorca hi anaven els americans a passar.... Llavors al final tot va... tot funciona, tot roda, tot, tot està lligat. [...] I la manera de parlar... De fet només vaig haver d'inventar... Bueno en Biel el vaig intentar fer mallorquí jo però no en vaig saber i llavors el meu amic, aquest que surt citat en els agraïments, va fer molta feina, va fer molta feina... I després clar, jo vaig agafar el costum d'anar al castell, de fer la volta al castell amb amics meus. Per exemple, un era biòleg, llavors aquest em va explicar moltes coses de les plantes. De l'herbari, clar l'herbari em va ajudar el meu amic biòleg. Després, un altre m'explicava que ell quan feia campana se n'anava allà perquè allà no hi havia ningú, llavors jo això ho anava incorporant jo...

Referents compartits

8. A part dels referents externs, els mateixos personatges, que s'entrelliquen en els diferents llibres, poden ser referents metaliteraris de la narrativa de Pagès?

A mi m'agrada molt un autor italià que es diu Giorgio Bassani. Té, ell era de Ferrara, que és una ciutat italiana que no és de les més conegudes. I ell anava escrivint novel·les sobre Ferrara i un bon dia les va ajuntant totes. I té un llibre que es diu *La novel·la de Ferrara* i està format per cinc o sis llibres que, de fet, tots passen allà mateix i hi ha personatges. I per exemple Faulkner fa el mateix, no? Cada llibre, tot passa en aquest comptat que es va inventar ell i en els llibres va apareixent gent i llavors és com si hagués fet un sol llibre, això em fa molta gràcia. És com si tot fos un sol llibre format per diferents peces, que te les pots llegir independentment, però que si te n'has llegit alguna altra li treus més suc, perquè reconeixes gent, no? I hi ha com picades d'ullet i així. I no és tant una qüestió estructural, vull dir que si no te l'has llegit no passa res; si tu no saps d'on, d'on.. Per què en Cosme se'n va a Roses, si no saps això no passa res. Vull dir no cal que sàpigues que la Halley ha tornat i tot això; té sentit el llibre. [...] El Jordi Recasens també surt.. però és clar, són papers petits; són "cameos" allò perquè em fa gràcia, no? Però.. Que no es vegi molt forçat, perquè

de fet eren els amics de, del germà gran.. I si ho veus és com un plaer addicional, no? I si no, no passa res [...] És com un regal, és com això del tortell, no? El rei, no, que trobes? El tortell ja te'l pots menjar, no passa res; si a més a més trobes el rei fa gràcia, no?

A més a més hi ha contes que també estan connectats; la biografia d'Àngel Mauri és com un complement de *La felicitat*. Bueno, de fet, és com, és com un índex de "La felicitat" per saber què passa entre capítol i capítol perquè no hi ha manera. [...] Doncs de fet serien les quatre novel·les i algun conte; això seria "La novel·la de Figueres", es diria.

Valoració

9. A nivell personal, com a "pare" d'aquestes tres novel·les, en pot triar una de preferida?

És que això és com els fills ,eh... És molt difícil, o sigui, jo diria que la relació entre ambició i resultat, el millor cas és *Els jugadors*, perquè *Horaci* és molt descompensat, o sigui és molt pretensions.. no mirava tant al lector, i en canvi *El whist* és molt lliure però és mirant al lector. I és clar, *Dies de frontera*... de fet, hi ha gent que li agrada més , *Dies de frontera* perquè és, per exemple si tu mires *Apocalypse Now* de Ford Coppola, hi ha dues versions, la curta i la llarga; Ford Coppola se'n va anar a Filipines dos anys gravant *Apocalypse Now*, quan va acabar va veure que allò era molt llarg i va fer una versió, la que ha vist tothom, o, quan es va estrenar, i després al cap d'uns anys va sortir el "director's cut", va sortir la versió sencera. I molta gent diu que és millor la versió curta, Bueno, hi ha gent que diu que és millor la versió curta, perquè tot lliga molt més. I llavors hi ha gent que *Dies de frontera* diu això, no? Que és millor perquè està tot molt més agafat i no hi ha tantes excursions, i no hi ha tantes voltes... Hi ha gent que la troba més clara, però trobo que, jo em sembla que la millor és *Els jugadors*, i de fet la pàgina de Facebook es diu *Els jugadors*. També perquè Zuckerberg no m'ho deixa canviar; si tens més de 1000 seguidors no pots canviar el nom, ho té muntat així. Vull dir que encara que volgués no... Jo, de fet, volia, li volia, volia canviar i cada llibre posar l'últim llibre, però no es pot, i ara penso que està bé perquè és com el vaixell insigne, no? *Els jugadors*... Però és que, a més, clar, hi ha coses que estan a *Jugadors* que no poden estar enlloc més perquè ja estan fetes. O sigui jo ara m'he de controlar per no repetir-me, pels *Jugadors* era tot nou... [...] No, no, en fi, jo tots quatre llibres, de fet, el *Dies de frontera* sortirà en butxaca també i algun dia estaran tots quatre "vius". Això és molt estrany, perquè quan fa uns anys ja no els trobes. I segurament si l'any

que ve es reediten *El món d'Horaci* i *La felicitat* estaran tots "vius". No vol dir que la gent els compri, però hi haurà la possibilitat teòrica de trobar-te'ls en una llibreria.